

Tìm Hiểu Lịch Sử Gia Đình Người Việt Tị Nạn

Understanding Our Family Refugee History

Written & Designed by KimOanh Nguyen-Lam, PhD

Edited by Kim Nguyen-Viet, PhD

Nhân Ảnh Publisher

Have you ever had one of these questions about your parents, grandparents or other adults in your circle?

- What made them flee their homeland?
- What hardships did they endure?
- What obstacles and struggles did they overcome?
- What was their life before coming to the U.S.?
- Why did they express such abhorrence for anything communist?
- Why did many of their generation become fanatics when participating in any anti-communist demonstration?
- Why did they look so sad and somber every year around April 30th?
- What is communism?

If any of the above questions had once entered your mind, this book project is for you.

Ước mong của chúng tôi là giới thiệu cho các em vừa đủ những kiến thức căn bản và các câu chuyện nhân bản có thật nhằm tạo động lực và hấp lực cho các em muốn tìm hiểu và học hỏi nhiều hơn. Chúng tôi hy vọng là người mở hé cánh cửa lịch sử người tị nạn Việt Nam để các em hứng thú bước vào và tự đi những bước tiếp khi đã có một căn bản làm nền móng.

Tháng Tư 2022

Nhà Xuất Bản Nhân Ảnh

Lời Ngỏ....

Phụ Huynh, Thầy Cô và Các Huynh Trưởng thân mến,

Chúng tôi hình thành cuốn sách này để giúp các em học sinh/sinh viên gốc Việt, sinh ra và lớn lên tại Hoa Kỳ hoặc các quốc gia khác ngoài Việt Nam, có sự nối kết gần gũi với gia đình nhiều hơn. Các em có thể dùng sách này để hoàn tất một “Dự Án/Công Trình Đi Tìm” (an Exploration Project) nhằm hiểu thêm về cội nguồn của gia đình cùng với các trải nghiệm của các thế hệ ông bà, cha mẹ trong các chặng đường của người tị nạn rời bỏ quê hương đi tìm tự do.

Qua kinh nghiệm dạy học từ cấp tiểu học, trung học và đại học, chúng tôi thấy rõ giá trị của sự hiểu biết về cội nguồn cũng như các khó khăn và thử thách mà gia đình đã trải qua. Sự hiểu biết này tạo cho các em lòng tự tin, niềm hãnh diện và từ đó, có sự vững mạnh tinh thần để vượt qua những khó khăn và thử thách của chính các em. Nó cũng giúp các em đặt niềm tin yêu vào gia đình, nhờ vậy củng cố lại được hấp lực của các tệ đoan, thói quen tật xấu thường xuyên bao quanh các em. Đã có một số những nghiên cứu khoa học giáo dục chứng minh được điều này.

Với cuốn sách này, các em vừa học thêm Việt Ngữ và phát triển từ vựng, vừa có thêm sự hiểu biết về nguồn gốc người Việt tị nạn. Các em sẽ hiểu tại sao người Việt bỏ xứ ra đi thành người tị nạn và sự khác biệt giữa người tị nạn đi tìm tự do và người di dân đi tìm ấm no.

Chúng tôi bắt đầu với các bài học nói về sự gắn bó truyền thống của người Việt với quê cha đất tổ, với làng mạc và gia quyến. Các em sẽ có cơ hội tìm hiểu về nguồn gốc/cội nguồn của gia đình dòng họ. Từ đó các em sẽ có một ý niệm về sự ra đi thành người tị nạn trên đất khách là một sự bất khả kháng và là một hy sinh rất lớn của thế hệ trước. Ý niệm này sẽ rõ ràng hơn khi các em học các bài về các cuộc di cư vì chiến tranh sau đó.

Chủ trương chúng tôi không nhằm mục đích làm cho các em biết oán thù Cộng Sản khi có những bài nói về các cuộc tấn công và tàn sát dã man và đẫm máu trong chiến tranh Việt Nam như Tết Mậu Thân và Mùa Hè Đỏ Lửa. Chúng tôi chỉ đưa ra các dữ kiện giúp các em biết và hiểu về những gì đã xảy ra trên đất nước Việt Nam.

Trong bài nói về Trại Tù Cải Tạo, chúng tôi đưa các chi tiết từ nhiều tài liệu để giúp các em hiểu phần nào về những đau thương nhục nhằn mà cha ông các em đã phải trải qua. Qua các bài tập và gợi ý cho các em khơi chuyện, trao đổi với các người lớn trong gia đình, hy vọng rằng các em sẽ bắt đầu muốn tìm hiểu thêm và nhìn ông bà cha mẹ qua lăng kính cảm kích, yêu thương, và kính trọng hơn.

*Bài cuối cùng sẽ giúp các em có một sự phân biệt và nhận định rõ ràng sự khác biệt giữa chủ nghĩa Cộng Sản Xã Hội và Tự Do Tư Bản. Theo kinh nghiệm làm việc và giao tiếp với các giáo sư và sinh viên trong môi trường đại học Hoa Kỳ, chúng tôi nhận thấy đa số những người này có cái nhìn “mộng mơ” và “nhẹ dạ” về chủ nghĩa Cộng Sản. Lý thuyết san bằng giai cấp và diệt tan bóc lột hấp dẫn giới trẻ đầy lý tưởng cao đẹp, lớn lên trong no ấm và tự do. Các tài liệu Anh Ngữ trên mạng đa số thiếu cân bằng và thiên vị, ngay cả bộ phim công phu mới nhất **The***

Vietnam War do đạo diễn nổi tiếng Kent Burns phát hành. Các bài viết của giới khoa bảng cũng dựa trên các tài liệu và “công trình nghiên cứu” của các chuyên gia Hà Nội nên đều rập khuôn. Các tài liệu và bài vở Việt Ngữ trong Cộng Đồng thì đa số lên án Cộng Sản thậm tệ dựa trên các kinh nghiệm thương đau của bản thân, nên thiếu sự khách quan làm giới trẻ không muốn tìm hiểu thêm. Gần đây, nhờ khoảng cách thời gian dài đủ, có một số hồi ký được viết ra phản ánh một cái nhìn nhân bản và cân bằng hơn.

Với cuốn sách nhỏ này, ước mong của chúng tôi là giới thiệu cho các em vừa đủ những kiến thức căn bản, và đưa vào các câu chuyện nhân bản có thật nhằm tạo động lực và hấp lực cho các em muốn tiếp tục tìm hiểu và học hỏi nhiều hơn. Chúng tôi hy vọng là người mở hé cánh cửa lịch sử người tị nạn Việt Nam để các em hứng thú bước vào và tự đi những bước tiếp khi đã có một căn bản làm nền móng.

Sự hướng dẫn và hỗ trợ của quý vị để giúp các em hoàn tất công trình học hỏi và tìm hiểu về Lịch Sử Gia Đình Người Việt Tị Nạn rất cần thiết. Mười bài học chính viết bằng tiếng Việt để tạo cơ hội cho các em trau dồi Việt Ngữ. Tuy nhiên, yếu tố quan trọng hơn là kiến thức mà các em cần thấu nhận. Do đó các bài tập được viết song ngữ để giúp các em hiểu rõ và có thể ghi lại sự hiểu biết bằng ngôn ngữ nào các em diễn tả được dễ dàng nhất.

Chân thành cảm ơn sự hưởng ứng và ủng hộ của quý vị.

Nguyễn Lâm Kim Oanh
Nguyễn Viết Kim
Tháng Tư 2022

Dear Young Friends,

This book is designed especially for you, whose heritage is Vietnamese but were born and raised outside of Vietnam. You could use this book as an "Exploration Project" to deepen your understanding of your heritage, your root, and your family legacy that includes the family refugee history. This project offers you an opportunity to understand and appreciate your grandparents and parents' refugee and immigration experience. Have you ever had one of these questions about your parents, grandparents or other adults in your circle?

- What made them flee their homeland?*
 - What hardships did they endure?*
 - What obstacles and struggles did they overcome?*
 - What was their life before coming to the U.S.?*
 - Why did they express such abhorrence for anything communist?*
 - Why did many of their generation become incomprehensible fanatics in their anti-communist demonstrations?*
 - Why did they look so sad and somber every year around April 30th?*
 - What is communism?*

If any of the above questions had once entered your mind, this book project is for you. The book is designed to enable you to develop some basic understanding about your family, their ancestral root and hometown. Your understanding of their tie to the deep Vietnamese cultural sense of "Home is the place where we were born and will be buried" will help you understand the great sacrifices as well as the circumstances that forced the older generations to leave their homeland.

*Our family refugee legacy is intertwined with the Vietnam War history. You probably have or will superficially learn about it in schools as one of the wars that the U.S. involved in. Most likely you have or will promptly forget about it, not thinking it has anything to do with you and your future. As a life-long learner and educator who interacted with people of all ages, I'm here to urge you to take a closer look. The Vietnam War and its aftermath have everything to do with you! If not, you would **not** be where you are, born and mature in the U.S. or another place, outside of Vietnam. Don't you think it's time to pay some attention?*

In this book, you will encounter names and locations that you probably have heard in adult conversations in your extended families. These names and places may have

significant meanings to your families. Incidents and events that occurred in Vietnam leading to the mass Exodus at the end of April 1975 will be presented and discussed. We included many human-interest stories and first-person narratives to help you frame these events in a more personal context.

Through instructions and prompts provided in this book, you will have the opportunities to initiate conversations, ask questions, and listen to stories from the adults in your family. We also created opportunities for you to improve your Vietnamese vocabulary and language skills through short readings and responses. Your knowledge of Vietnam as a country and culture will also expand.

Just like anything else, the more time and effort you invest into this book project, the more learning and better final product you will have. Imagine yourself presenting this book to your family when you have completed it. Envision the pride and love in your grandparents and parents' eyes. Experience the sense of accomplishment and satisfaction knowing that you have done something meaningful and powerful! That is the gift we wish to give you through this book.

*Professor KimOanh Nguyen-Lam
Dr. Kim Nguyen-Viet
April 2022*

Giáo Sư Nguyễn Lâm Kim Oanh

Cô Nguyễn Lâm Kim Oanh là một người “suốt đời học hỏi” và đam mê chia sẻ cái học hỏi của mình với những người khác, nhất là với giới trẻ và giới phụ nữ. Kinh nghiệm dạy học của cô bắt đầu từ năm 1981 khi cô vừa ra trường Đại Học ngành Tâm Lý Giáo Dục và tình nguyện giúp các học sinh thuộc gia đình các thuyền nhân vừa tới Hoa Kỳ trong thời gian đó. Cô lấy kinh nghiệm bản thân chỉ mới 5 năm trước khi còn là một học sinh gia đình tị nạn mới đến Hoa Kỳ. Cô nhớ những giây phút ngồi lơ ngơ lóng ngóng trong lớp học, không nghe được, không nói được vì không hiểu được lấy một chữ. Cảm giác của cô là

lúc bấy giờ mình như một người điếc và câm; thời gian ngồi trong lớp học mỗi ngày dài vô tận! Lúc ấy các trường lớp công lập Hoa Kỳ chưa có những chương trình học cho người chưa thông thạo Anh Ngữ.

Nhờ những kinh nghiệm ấy, cô này ra những phương thức dạy học hiệu quả cho các học sinh tị nạn Việt Nam và sau đó với các em di dân gốc Mỹ Tây Cơ. Từ đó, cô tiếp tục tìm hiểu, nghiên cứu, học hỏi thêm và trở thành một chuyên viên giáo dục huấn luyện cho các thầy cô giáo khắp California về cách dạy học hiệu quả cho các học sinh ngoại quốc trong giai đoạn đầu. Cô được mời tham gia các ủy ban của Bộ Giáo Dục California để thay đổi và bổ túc các đòi hỏi chuyên môn của bằng sư phạm tiểu bang. Tiếp đó cô thành giáo sư ngành Giáo Dục Sư Phạm với Đại Học CSU Long Beach. Năm 2015, bốn mươi năm sau khi là một học sinh tị nạn ngơ ngác, lạc lõng trong một lớp học xa lạ, không người quan tâm, cô trở thành nhân viên lãnh đạo trong Bộ Giáo Dục Liên Bang Hoa Kỳ, có trách nhiệm xem xét, sửa đổi, bổ túc và chuẩn chi cho các chương trình giáo dục cho người tị nạn và di dân trên toàn quốc.

Sự đam mê về Ngành Sư Phạm và Khoa Ngôn Ngữ Học đã cho cô những cơ hội đặc biệt sau đây:

- Năm 1996, cô lập ra giáo trình dạy tiếng Việt tại Đại Học CSU Long Beach. Lớp học đầu tiên bắt đầu 1997. Cùng năm đó cô soạn thảo và thành hình lớp “The Vietnamese American Experience” giúp sinh viên hiểu biết về quá trình người Mỹ gốc Việt. Lớp dạy bằng Anh Ngữ nên đủ các nhóm sinh viên tham dự
- Năm 1998, cô hợp tác với các giáo sư các ngôn ngữ Á Châu tại năm đại học thuộc hệ thống CSU trong vùng để thành lập một chương trình Huấn Luyện và Đào Tạo Các Giáo Chức Song Ngữ Ngôn Ngữ Á Châu (tiếng Cam Bốt, Hàn, Hoa, Hmong, Phi và Việt). Tới năm 2002 thì chương trình được Bộ Giáo Dục Tiểu Bang chấp thuận và nhận sinh viên.
- Năm 2006, cô được cử làm Giám Đốc Điều Hành Chương Trình Ngôn Ngữ Chiến Lược, làm việc trực tiếp với các viện trưởng, khoa trưởng và giáo sư của 10 trường Đại Học CSU. Mục đích là để đào tạo sinh viên Hoa Kỳ ở bất cứ ngành nghề nào cũng thông thạo một trong những ngoại ngữ của các quốc gia mà Hoa Kỳ cho là cần hợp tác để gây ảnh hưởng tốt. Các “ngôn ngữ chiến lược” này là: Tiếng Ả-rập, Ba-Tur, Hàn, Hoa, và Nga). Cô học hỏi được rất nhiều trong thời gian này và các chương trình này được nhiều giải thưởng và vẫn tồn tại. Nhiều học sinh ra trường trong các ngành nghề khác nhau lại thông thạo thêm một ngoại ngữ cần thiết nên tìm được những công việc tốt, lương cao, và môi trường thích hợp.

Từ năm 2011 -2018, cô làm việc cho Bộ Giáo Dục Liên Bang Hoa Kỳ. Cô coi thời gian này là một thời kỳ hy sinh để phục vụ và đóng góp lại cho một đất nước đã chịu mang bao nhiêu gia đình tị nạn Việt Nam trong những thập niên qua. Cô là Giám Đốc Các Chương Trình Quốc Tế và Ngoại Ngữ, có trách nhiệm xem xét, chấp thuận và chuẩn chi cho các chương trình Đại Học giúp sinh viên Hoa Kỳ phát triển khả năng ngoại ngữ và giao tế với nhiều quốc gia trên thế giới.

Cô Kim Oanh cũng từng làm việc giúp các chương trình và trường Việt Ngữ trong California và nhiều tiểu bang khác. Cô tham gia tổ chức và huấn luyện các cô thầy, phụ huynh, huynh trưởng hướng dẫn các em phát triển Việt Ngữ và văn hoá Việt trong nhiều thập niên.

Nguyễn Việt Kim

- Sinh trưởng tại Hà Đông, Việt Nam, 1947
- Theo học trung học công lập Nguyễn Trãi, Chu Văn An, Saigon, Việt Nam , Tú Tài 1965
- Tốt nghiệp đại học Stuttgart, Đức Quốc, Kỹ Sư 1973, Tiến Sĩ 1978
- Tốt nghiệp đại học Maryland, Hoa Kỳ, Cao Học 1982, Tiến Sĩ 1986
- Nhân viên khoa học, Trung Tâm Phi Hành Không Gian Goddard, Cơ Quan Hàng Không và Không Gian Quốc Gia, Hoa Kỳ, 1987-2008

Đóng Góp Bài Vở:

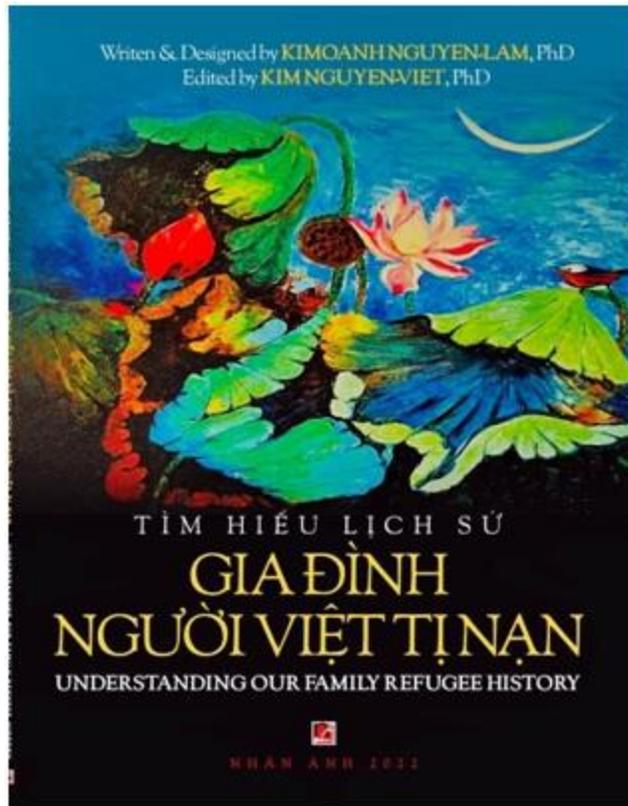
- Nhật Báo Việt Báo, Nhật Báo Viễn Đông, Nam California
- Tuần Báo Phổ Nhò, Nguyệt San Kỹ Nguyên Mới, Nguyệt San Hội Cao Niên, Thủ Đô Hoa Thịnh Đốn
- Nội San Trung Tâm Phi Hành Không Gian Goddard, Thủ Đô Hoa Thịnh Đốn

Tham Gia Truyền Hình:

- Vietnamese American Television Vativ, Thủ Đô Hoa Thịnh Đốn
- SaigonTV, Nam California

- Born in Hà Đông, Việt Nam, 1947
- Attended high school Nguyen Trai, Chu Văn An, Saigon, Việt Nam, Baccalaureat 1965
- Graduated from the Universitaet Stuttgart, Germany, Dipl-Ing 1973, Dr-Ing 1978
- Graduated from the University of Maryland, College Park, USA, MSEE 1982, Ph.D. 1986
- Engineering scientist, Goddard Space Flight Center, National Aeronautics and Space Administration, USA 1987-2008

Tìm hiểu Lịch Sử Gia Đình Người Việt Tị Nạn là cuốn sách chúng tôi vừa xuất bản. Chúng tôi không tưởng được mình có thể hoàn thành cuốn sách giáo trình dày gần 200 trang chỉ trong vòng hai tháng trời, từ lúc bắt đầu bản thảo cho tới khi xuất bản! Đã có những lúc chúng tôi làm việc liên tục trong những khoảng thời gian dài 4-5 tiếng đồng hồ không nghỉ và những ngày làm việc từ 14-15 giờ mà không thấy mệt. Động lực gì giúp chúng tôi đạt được ý muốn có sách ra đời trước thời điểm 30 tháng Tư năm nay? Dưới đây là những câu trích dẫn, từ các áng văn hay của văn hào James Baldwin, nói lên được những suy tư mà đã thúc thúc chúng tôi hoàn tất cuốn sách này.

“Know from whence you came. If you know whence you came, there are absolutely no limitations to where you can go.”

“Bạn phải cần biết mình từ đâu đến. Khi bạn biết rõ bản thân từ đâu ra, bạn sẽ không còn bị bất cứ giới hạn nào để đi đến nơi bạn muốn.”

Chúng tôi vẫn tin giá trị của sự hiểu biết về nguồn cội bản thân, và gần đây khi đọc được các tài liệu nghiên cứu giáo dục xác định việc này, chúng tôi càng nóng lòng muốn tạo cơ hội cho giới trẻ gốc Việt hiểu rõ và trân quý lịch sử gia đình người Việt tị nạn của các em. Khi các em được nghe kể về các đau khổ và mất mát gia đình đã trải qua trong cuộc chiến, các em sẽ phát triển lòng nhân ái và sự cảm thông với những người tị nạn khắp nơi trên thế giới. Khi các em biết về hành trình khó khăn, hiểm nguy trên đường tìm tự do của gia đình, các em sẽ ý thức và yêu quý hơn sự tự do dân chủ trên đất nước các em đang sống. Và khi các em hiểu thêm về những chặng đường khó khăn lúc ban đầu của gia

đình, những thách đố phải vượt qua khi bắt đầu cuộc sống mới tại một xứ sở xa lạ, những trở ngại văn hóa và ngôn ngữ, những sự kỳ thị và bất công mà họ đã phải “ngậm đắng nuốt cay”, các em sẽ phát triển một ý chí phấn đấu và can trường, giúp chính các em vượt qua những khó khăn trong tương lai.

“You think your pain and your heartbreak are unprecedented in the history of the world, but then you read.”

“Bạn nghĩ rằng sự khổ đau và cay đắng bạn đang gánh chịu là chưa từng có trên đời này ư?”

Bạn hãy tìm đọc đi.”

Em nào tới tuổi trưởng thành, bước chân vào đời cũng phải gặp một vài khó khăn và vấp ngã. Cái trải nghiệm vấp ngã, thất bại hay đau khổ đầu đời thường là một chấn thương rất sâu đậm. Có thể người thanh niên hoặc thiếu nữ đó sẽ nghĩ rằng sự bất hạnh mình đang gánh chịu là “có một không hai” và do đó họ nhụt chí hoặc không gượng dậy được. Ngược lại, nếu những người trẻ này từng được nghe, đọc và “thấm” về những khốn khổ tận cùng mà những gia đình gốc tị nạn thường đã trải qua, như chứng kiến cảnh thân nhân bị tử vong vì bom đạn ngay trước mắt họ mà không cứu được; như nghe tin thân nhân bị chết đói chết khát hoặc bị cưỡng bức tình dục bởi cướp biển trên đường đi vượt biên; như thấy cha, chồng, con mình bị tù tội, đánh đập, đày đoạ chỉ vì bất đồng chính kiến....Khi đọc và biết được những điều này, họ sẽ ý thức rằng những khó khăn họ đang gặp không thấm vào đâu, và sẽ vượt qua được dễ dàng.

“I imagine one of the reasons people cling to their hates so stubbornly is because they sense, once hate is gone, they will be forced to deal with pain.”

“Tôi mừng tượng ra được rằng, một trong những lý do họ ôm chặt lấy sự hận thù một cách ngoan cố, là vì họ cảm thấy một khi sự thù hận biến mất, thì họ phải đương đầu với chính sự khổ đau.”

Lúc trước tôi hay thắc mắc về sự biến đổi nhanh chóng của các chú, các bác cựu quân nhân trong cộng đồng. Bình thường họ là những người trầm tĩnh, chín chắn, và trò chuyện một cách điềm đạm. Thế mà cứ vào dịp 30 tháng Tư, họ hầu như biến dạng thành những con người sôi nổi, bồn chồn trong các bộ quân phục cũ xưa của Quân Lực Việt Nam Cộng Hoà. Họ tham gia các cuộc diễn hành, chân dậm vang từng bước, tay phất cao các biểu ngữ tự biên, miệng la to các khẩu hiệu đến khản cả tiếng, và trong mắt họ rực sáng sự hận thù. Lúc ấy, tôi đã nhìn họ như những người “chống cộng quá khích” và coi như là một hình ảnh đương nhiên của mỗi dịp Tháng Tư Đen. Tôi thường nghe những lời phê bình trong đám đông, nhất là giới trẻ, “*Thôi bỏ qua những chuyện quá khứ đi mà sống cuộc đời mới.*” hoặc “*Tại sao lại tiếp tục giam mình trong sự hận thù? Mình là người tự do rồi mà!*” Cũng giống như nhiều người khác, tôi đã không có sự hiểu biết và cảm thông cho sự thống khổ của các cựu tù nhân của các “trại cải tạo.” Tôi chưa ý thức

được những trải nghiệm cay đắng, nhục nhằn và đau đớn từ thể xác đến tinh thần của các vị này. Tôi không hề hình dung ra được sự thù hận cộng sản bên ngoài của họ, là tấm bình phong che dấu nỗi đau hằn sâu bên trong. Để chuộc lại sự sai lầm này, chúng tôi muốn cho các em những tài liệu chính xác và những dữ kiện rõ ràng. Khi được đọc và hiểu tường tận, các em sẽ có sự cảm thông và kính phục các thân nhân từng là tù nhân chính trị trong các trại giam khắp nơi trên quê hương Việt Nam hàng chục năm sau cuộc chiến.

“There are so many ways of being despicable it quite makes one’s head spin. But the way to be really despicable is to be contemptuous of other people’s pain.”

“Có quá nhiều cách để trở thành kẻ đáng khinh bỉ. Tuy nhiên điều đáng khinh bỉ nhất là sự coi thường và làm ngơ trước nỗi khổ đau của kẻ khác.”

Trong quá trình soạn thảo, tìm đọc, suy ngẫm, lọc lựa và sắp xếp các ý tưởng và khái niệm chính yếu cho giáo trình, không những tôi học hỏi thêm được rất nhiều mà cả tâm hồn và trái tim tôi cũng bị đánh động và thổn thức. Có những buổi tối ngồi đọc suốt đêm các trang hồi ký của các tù nhân trại cải tạo, tôi lạnh run cả người mặc dầu đã trùm kín từ cổ xuống chân. Các dòng chữ trên giấy không thể nào lột tả được hết những nhục nhằn đau khổ họ đã chịu đựng qua nhiều năm tháng; những nỗi tuyệt vọng mỗi khi ý thức sự giả dối và thất hứa của kẻ thắng cuộc; và những tia hy vọng le lói mỗi khi nhận được thư hoặc được thân nhân thăm viếng. Nhưng rồi tia hy vọng lại dập tắt khi họ bị đưa ra những vùng rừng thiêng nước độc miết tận giới tuyến Bắc phần. Lòng tôi tê tái nghĩ đến những người đã chết vùi thây trong các nơi chôn khốn cùng đó; con cháu họ sẽ chẳng bao giờ được nghe được biết những câu truyện và trải nghiệm đau thương của họ. Các thế hệ sau cũng chẳng tìm được những dữ kiện gì về vấn đề này bằng Anh ngữ. Giữa những hành động và cách đối xử vô nhân đạo của bên thắng cuộc là những tình huống thể hiện tình người, sự nhân bản và lòng can đảm của các người cha, người chồng, người đồng đội với nhau. Bên cạnh đó là những câu truyện của những người phụ nữ lặn lội đi tìm để thăm nuôi cha, chồng, anh, v.v. Hành trình gian nan của họ thể hiện một sự hy sinh cao quý vô tận trong nhiều hoàn cảnh éo le, tương xứng với bốn câu thơ của Hồ Dzếnh:

Cô gái Việt Nam ơi!

Nếu chữ hy sinh có ở đời

Tôi muốn nạm vàng muôn khổ cực

Cho lòng cô gái Việt Nam tươi...

Song song với hồi ký của các tù trại cải tạo, chúng tôi ghi lại các trải nghiệm và hành trình của các người con, vợ, hôn thê, thân nhân đi thăm nuôi tù cải tạo trong cuốn sách này. Chúng tôi tin là khi các con cháu đọc những câu truyện này, các em sẽ không khỏi chạnh lòng cảm thương cho ông bà mà còn ý thức hơn sự hy sinh cao cả của gia đình.

“To accept one’s past – one’s history – is not the same thing as drowning in it; it is learning how to use it.”

“Chấp nhận quá khứ và quá trình trải nghiệm cuộc đời của mình không có nghĩa là bị chết đuối trong nó mà là biết cách dùng nó.”

Có những em sinh viên đã từng nói với tôi, *“Cha mẹ em không muốn nói về quá khứ. Họ bảo rằng những đau buồn đó nên quên đi là tốt hơn”* hoặc *“Khi Ông em hồi tưởng lại thời gian ấy, giọng ông nghẹn ngào, mắt ông ngấn lệ và không nói được nữa.”* Hồi tưởng lại những quá khứ đau thương là chuyện ít ai muốn làm. Tuy nhiên khi làm được thì sự đau khổ giảm dần, và có lúc lại tìm được những sự nhân bản hoặc tình người le lói trong đó. Trong cuốn giáo trình này, chúng tôi có những phần gọi là “Nói Kết với Bản Thân và Gia Đình.” Trong đó có các đề nghị và cách thức để các em biết gợi chuyện, hỏi han, chia sẻ và tạo một môi trường thân thiện với những người lớn tuổi trong gia đình trước khi nói về quá khứ thời loạn ly. Chúng tôi cũng đưa vào những mẫu truyện, hình ảnh và phim ảnh mà các em có thể chia sẻ với gia đình để giới thiệu các đề tài các em đang học về lịch sử người Việt tị nạn. Chúng tôi biết rằng khi các thân nhân đã trải qua nhiều đau thương có cơ hội nhìn lại quá khứ, nhắc lại và kể lại được cho các con cháu đang sẵn sàng đón nghe, thì lòng họ được an ủi rất nhiều.

“It demands great spiritual resilience not to hate the hater whose foot is on your neck, and an even greater miracle of perception and charity not to teach your child to hate.”

“Để không oán thù kẻ đã từng chà đạp và đầy đọa mình, người ta cần một ý chí phục hồi cao độ. Để không truyền cho con cháu sự oán thù này, thì càng đòi hỏi một phép lạ về sự nhận thức và lòng bác ái.”

Chúng tôi tin vào việc tìm hiểu, ghi lại, và xác định những gì đã xảy ra, bất kỳ những sự việc đó đã man như thế nào. Tuy nhiên, chúng tôi không muốn các dữ kiện và hành xử vô nhân đạo đã xảy ra cho thân nhân khiến các em chuốc lấy sự thù hận mà thế hệ trước đã mang phải. Chúng tôi lồng vào các câu truyện thật nói lên tình người, thể hiện sự nhân bản cao quý trong các tình cảnh khôn cùng nhất.

“I love America more than any other country in the world and, exactly for this reason, I insist on the right to criticize her perpetually.”

“Tôi yêu Hoa Kỳ hơn bất cứ quốc gia nào trên thế giới, và vì vậy, tôi nhất định duy trì quyền được phê bình chỉ trích đất nước này mãi mãi.”

Trong môi trường làm việc, tôi tiếp xúc với nhiều người trong giới khoa bảng, học giả và các sinh viên có cái nhìn đầy mộng tưởng về chủ nghĩa Cộng Sản. Họ tin vào khái niệm rằng muốn san bằng tất cả các bất công xã hội thì phải dẹp bỏ những gì tạo nên sự phân chia giai cấp. Đó là thuyết Tam Vô: Vô sản (vì tất cả thuộc về nhà nước nên mọi người đều nghèo đói ngang nhau), Vô tôn giáo (họ cho đó là thuốc phiện ru ngủ những tầng lớp

bị áp bức nên ngăn cấm, chỉ cần tin vào đảng thôi), và Vô gia đình (có nhà nước lo rồi khỏi cần gia đình.) Sự thật chưa có nơi nào trên thế giới thể hiện được một xã hội Cộng Sản ấm no và an bình. Trong giáo trình này, chúng tôi muốn các em ý thức sự hy sinh của gia đình khi quyết định từ bỏ quê cha đất tổ, ra đi làm người tị nạn để được sống trong một đất nước mà người dân có quyền sở hữu những gì họ gầy dựng, có quyền tín ngưỡng và thờ phượng hoặc không, và có quyền chọn người đại diện cho mình. Sự hy sinh của các gia đình tị nạn cho các thế hệ sau có cả quyền công khai lên tiếng chỉ trích chính quyền và các vị lãnh đạo quốc gia, để đất nước này luôn tiếp tục cải thiện, đem lại sự ấm no cho tất cả mọi người dân.

“You write in order to change the world, knowing perfectly well that you probably can't, but also knowing that literature is indispensable to the world... The world changes according to the way people see it, and if you alter, even but a millimeter the way people look at reality, then you can change it.”

“Bạn viết vì muốn thay đổi thế giới mặc dầu đã hiểu rất rõ là bạn chẳng làm được; tuy nhiên bạn biết sự cần thiết của văn chương trong cuộc sống... Thế giới thay đổi theo quan điểm con người nhìn nó, và nếu bạn thay đổi chỉ một milimét cách người ta nhìn vào thực tế, bạn cũng thay đổi nó được rồi.”

Tôi không mong mỗi thay đổi thế giới nhưng tôi ước mong thay đổi nhiều hơn là một milimét cách giới trẻ nhìn và hiểu về quá trình Gia Đình Người Việt Tị Nạn. Như thế, họ sẽ có được một sự cảm thông và lòng biết ơn sâu xa cho các thế hệ đi trước, và lòng bác ái với các nhóm tị nạn khắp nơi trên thế giới.

– Nguyễn Lâm Kim Oanh